

SAMEN kun je
gewoon meer.

Jaarstukken 2018

de Onderlingen

verzekeren • bankieren • hypotheek

Deamen & van Sluis

07 MEI 2019

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

Inhoud

1. Verslag van de directie	3
1.1 De Onderlingen	3
1.2 Organisatie en werkzaamheden 2018	3
1.3 Herverzekering	4
1.4 Resultaat	4
1.5 Deelnemingen	6
1.6 Risicomanagement en Compliance	6
1.7 Gedragscodes	12
1.8 Maatschappelijke aspecten	13
1.9 Gebeurtenissen na balansdatum	13
1.10 Toekomstverwachtingen en dankwoord	13
2. Verslag Raad van Commissarissen	16
3. Jaarrekening	18
Balans per 31 december 2018	23
Winst-en Verliesrekening 2018	24
Kasstroom overzicht	27
Toelichting Balans	28
Toelichting W&V	38
Marktwaaarde balans	43
Overige informatie	46
Overige gegevens	47
Controle verklaring Accountant	48

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

1. Verslag van de directie

1.1 De Onderlingen

Het doel van de Onderlinge Verzekeringsmaatschappij De Onderlingen U.A. (vanaf hier De Onderlingen) is het met haar leden en ten behoeve van haar leden op onderlinge grondslag sluiten van brandverzekeringen, bemiddelen in andere schadeverzekeringen en het verlenen van overige financiële diensten. Winst is voor De Onderlingen een middel en geen doel.

De doelgroepen van De Onderlingen zijn particulieren, agrarische ondernemers en het midden- en kleinbedrijf (waaronder ZZP'ers). Het primaire werkgebied van De Onderlingen is de provincie Zuid-Holland en Utrecht en dan specifiek de Krimpener- en Lopikerwaard.

Alle polishouders met een brandverzekering van De Onderlingen zijn ook automatisch lid van De Onderlingen.

De Onderlingen is van nature – en ingegeven vanuit de Onderlinge gedachte door haar leden – een risicomijdende verzekeraar. Op meerdere terreinen zien we dit terug bijvoorbeeld op het gebied van gewenst kapitaal, strategie op beleggingen, maar ook in het herverzekeringscontract. De grondgedachte daarbij is het eigen vermogen te beschermen en (aanzienlijke) risico's 'buiten de deur' te houden.

1.2 Organisatie en werkzaamheden 2018

Organisatie

De Onderlingen kent al jaren – en dus ook in 2018 – een structuur met een directie en een Raad van Commissarissen. De directie bepaalt het bedrijfsbeleid en voert dat ook uit. De Raad van Commissarissen houdt daar toezicht op. De Algemene Ledenvergadering is het hoogste orgaan binnen De Onderlingen en een afvaardiging van de leden is vertegenwoordigd in de Ledenraad. De organisatiestructuur van De Onderlingen is in de basis in 2018 ongewijzigd gebleven.

De directie hecht veel waarde aan de vergaderingen met de Ledenraad. De Ledenraad – waarvan de deelnemers zelf ook klant zijn van De Onderlingen – voorzien de directie van waardevolle informatie en inzichten welke de directie weer kan gebruiken in haar beleidskeuzes.

De directie is positief over de interactie met de Raad van Commissarissen en de samenwerking tussen de directieleden onderling. Jaarlijks – eens in de 3 jaar ook met externe ondersteuning – doet de Raad van Commissarissen een zelfevaluatie.

De jaarrekening over het boekjaar 2018 is opgesteld onder de verantwoordelijkheid van de directie. Bij De Onderlingen wordt decharge verleend door de Ledenraad van De Onderlingen, die een financiële commissie heeft ingericht ter voorbereiding daarvan.

Werkzaamheden 2018

In 2018 heeft de directie aan een aantal belangrijke thema's gewerkt.

Er heeft in 2018 een uitgebreid onderzoek plaatsgevonden naar de optimale herverzekeringvorm voor De Onderlingen. Duidelijk is dat de Onderlingen de komende jaren

kansen heeft haar rentabiliteit op dit vlak verder te verbeteren. In overweging is genomen om een extern onderzoek te gaan doen in 2019.

Verbetering van rentabiliteit is ook gerealiseerd door slimmer in te kopen. Met name door goedkopere telefonie, internet en postbezorging is de kostenstructuur verder verbeterd of is er ruimte ontstaan om gewenste investeringen te kunnen doen.

In 2018 is de buitendienst capaciteit uitgebreid met een ervaren buitendienst medewerker. De directie is verheugd dat dit een bijdrage levert aan de kwaliteit van de dienstverlening aan onze leden en aan groei van de omzet.

In 2018 is belangrijk voorwerk verricht inzake de kantoorautomatisering. Het voornemen is om de kantoorautomatisering meer te gaan uitbesteden. In 2019 zullen we dit verder vorm gaan geven.

In 2018 heeft de directie de strategie voor de komende jaren opnieuw vormgegeven en uitvoering in dialoog met de RvC doorleeft. Medewerkers hebben – in verschillende sessies – input geleverd aan directie die deze input verwerkt heeft in de nieuwe strategie. Met name zijn onderwerpen aan bod gekomen hoe onze dienstverlening er de komende jaren uit moet gaan zien. Vanuit de strategie zal er verder invulling gegeven gaan worden aan de kwaliteit van de dienstverlening. Waarbij de toegevoegde waarde van De Onderlingen als onderlinge verzekeraar in het concept “samen” verder tot uiting gaat komen.

In 2018 is een laatste stap gezet in de harmonisatie van alle polisvoorwaarden en premies van onze leden. In 2017 was dat al gebeurd voor al onze particuliere klanten, maar in 2018 is dat nu ook gerealiseerd voor al onze zakelijke klanten. Dit houdt in dat op alle klanten van De Onderlingen uniforme premies en voorwaarden van toepassing zijn verklaard.

In 2018 heeft De Onderlingen een zogenaamd mobiel kantoor aangeschaft. De mobiele kantoorunit (vrachtwagen) zal in 2019 op reguliere basis op vaste punten in het werkgebied van De Onderlingen worden neergezet. Op deze wijze willen wij nog meer klanten bereiken.

1.3 Herverzekering

Ter bescherming van het eigen vermogen en ter afdekking van verzekerde risico's heeft De Onderlingen een herverzekeringscontract. De Onderlingen heeft haar herverzekering ondergebracht bij – eveneens een onderlinge verzekeraar – de SOBH. De SOBH keerde in 2018 voor de 2^e keer in haar bestaan een deel van haar positieve exploitatieresultaat uit aan de leden (De Onderlingen is dus lid). In 2018 ging dit om een bedrag van € 103.459,- (2017 € 73.163,-). De Onderlingen is verheugd met deze ontwikkeling.

Dit contract was in 2018 een Quota Share contract met een eigen behoud van 30% en een stop loss van 130%. Dit contract is – passend bij de filosofie van De Onderlingen – behoudend van aard. Een beperkt eigen risico en een stop loss zorgen voor beperkte risico's voor De Onderlingen. Voor 2019 zijn er geen wijzigingen gepland in het herverzekeringscontract.

1.4 Resultaat

2018 stond in het teken van een grote storm op 18 januari 2018. Deze storm – zie de onderstaande tabel - valt in de top 10 van de grootste stormen sinds 1970.

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019

Accountants-Beleastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

Tabel 1: Top tien zware stormen in Nederland sinds 1970.

	Datum	Stormgetal
1	25 januari 1990	78.7
2	3 januari 1976	56.2
3	26 februari 1990	48.6
4	13 november 1972	43.8
5	18 januari 2007	40.6
6	27 oktober 2002	38.5
7	2 april 1973	31.1
8	18 januari 2018	24.4
9	13 januari 1993	24.3
10	27 november 1983	19.8

We zijn blij dat we als onderlinge verzekeraar juist in deze periode – immers daarvoor zijn we er als verzekeraar – onze toegevoegde waarde hebben kunnen laten zien aan onze leden. Desondanks hebben we het boekjaar 2018 toch nog met een positief exploitatieresultaat af kunnen sluiten. Het resultaat in 2018 is € 327.299,- positief. Ten opzichte van 2017 – wat een regulier schadejaar was – is dat – in ogen van de directie – een prima resultaat.

Opbrengsten

De bruto-premie is in 2018 uitgekomen op € 2.929.199,- en is daarmee 1,2% afgenomen ten opzichte van 2017 (€ 2.963.246,-). Minder leden is daar voornamelijk debet aan. De afname van het aantal leden van De Onderlingen is al een aantal jaren gaande. Met enige voorzichtigheid is zichtbaar dat de dalende lijn om aan het buigen is naar een stabiele lijn (maar nog zonder groei). Zichtbaar is wel dat het aantal verzekeringen in de Varia portefeuille in 2018 – voor het eerst in jaren – aan het groeien is. Dat versterkt het beeld van de directie dat groei zeker mogelijk is.

De Onderlingen heeft in 2018 een aantal strategische keuzes gemaakt en is er van overtuigd dat deze zullen gaan leiden tot groei in de premie-inkomsten.

Het resultaat uit bemiddeling is in 2018 uitgekomen op € 660.725,- en ten opzichte van 2017 nagenoeg gelijk gebleven (€ 661.274,-). We zien meer provisie-opbrengsten op de varia portefeuille, maar een (verwachte) afname van de inkomsten uit de Regiobank. De Onderlingen verwacht dat de komende jaren de druk op provisie verder toe zal nemen, maar dat we toch een stijgende lijn in de bemiddelings-inkomsten zullen zien.

Kosten

Het totaal uitgekeerde schadebedrag – zonder rekening te houden met herverzekering - was in 2018 € 993.765,-. Dit is aanzienlijk hoger dan 2017 (€ 725.213,-). De storm van 18 januari 2018 heeft daar een belangrijke rol in gespeeld. Als we dit effect buiten beschouwing zouden laten dan zien we dat de uitgekeerde schadebedragen het normale (goede) patroon volgen. De directie is verheugd om te zien dat het jaren geleden ingezette beleid om de schadelast - met elkaar en voor elkaar – te reduceren haar vruchten lijkt af te werpen. Dat draagt bij aan de financiële stabiliteit van De Onderlingen en is dus uiteindelijk goed voor onze leden.

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019

De bedrijfskosten zijn in 2018 nagenoeg op hetzelfde niveau als 2017. De (CAO) index op de personele kosten hebben we dus kunnen dempen.

De solvabiliteit per 31 december 2018 is ruim boven de interne norm en de wettelijke vereisten. De directie is content met de huidige stand van het vermogen.

Voor 2019 verwacht de directie geen bijzondere financieringsvraagstuk te hebben en zal de kasstroom – naar verwachting – ruim voldoende zijn.

1.5 Deelnemingen

De Belangenbehartiging De Waarden B.V. heeft in 2018 besloten om het overgrote deel van haar (resterende) vermogen uit te keren aan de leden. De oud leden mochten – met elkaar - € 215.000,- tegemoet zien. In 2019 is het voornemen om De Belangenbehartiging de Waarden B.V. te liquideren. Het doel van de organisatie is bereikt (en de middelen zijn uitgekeerd aan de oud leden van De Waarden).

De Belangenbehartiging Lek & IJssel heeft in 2018 een grote financiële bijdrage gedaan aan het brandweerkorps in Ouderkerk. Dankzij de Belangenbehartiging Lek & IJssel kon dit korps een innovatief Cold Cutter (blus) systeem aanschaffen als waardevolle aanvulling op de uitrusting van de brandweer. Wij hopen dat dit bijdraagt aan primair vermindering van menselijk leed en secundair aan de vermindering van materiele schade.

1.6 Risicomanagement en Compliance

Compliance

De externe compliance functie heeft als taak om nieuwe wet- en regelgeving tijdig te signaleren en te initiëren dat deze geïmplementeerd wordt. De wettelijk verplichte interne auditfunctie is ingericht en heeft tot taak te beoordelen of de interne beheersmaatregelen in opzet, bestaan en werking effectief zijn.

In 2018 heeft De Onderlingen zich – niet limitatief - bezig gehouden met en paar belangrijke compliance onderwerpen:

In mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming van kracht geworden. De Onderlingen is druk bezig geweest om de organisatie te laten voldoen aan deze wetgeving. De Onderlingen hecht er waarde aan dat vertrouwelijkheid van de gegevens van onze leden goed geborgd is.

Banken en verzekeraars hebben de verplichting tot het hebben van een adequaat productontwikkelingsproces. De Onderlingen heeft dit proces (Product Approval and Review Process; PARP) in 2018 onder de loep genomen.

In 2018 heeft De Nederlandse Bank gevraagd aan de verzekeraars om aandacht te schenken aan een Systematische Integriteit Risico Analyse (SIRA). Ook De Onderlingen heeft deze analyse gedaan en daar waar van toepassing worden verbeteringen doorgevoerd.

In 2018 heeft de directie ieder half jaar de compliance- en risk documenten besproken met de Raad van Commissarissen.

Risicomanagement

Risicomanagementvisie

De Onderlingen kent ledenverzekerden en bemiddelingsklanten. Het doel is niet om tot een winstmaximalisatie te komen maar juist om de ledenverzekerden een goede prijs – kwaliteitverhouding te bieden met daarbij een hoge mate van dienstverlening.

Naast het uiteraard voldoen aan wet- en regelgeving is risicomanagement ook ingericht om risico's die De Onderlingen loopt in kaart te hebben en daar voor De Onderlingen passende beheersmaatregelen op te hebben. De Onderlingen besteedt aandacht en zorg aan een bedrijfsbrede, uniforme en integrale beheersing van risico's die zijn verbonden aan de aard van de maatschappij als schadeverzekeraar.

Het risicobeleid van De Onderlingen wordt door de Raad van Commissarissen vastgesteld en waar nodig bijgesteld. Zij monitort de uitvoering door de directie en draagt er zorg voor dat het risicobeheer zodanig is ingericht dat de Raad van Commissarissen tijdig op de hoogte is van materiële risico's die de maatschappij loopt, zodat deze beheerst kunnen worden.

Risicobereidheid

De (financiële) bescherming van de ledenverzekerden bij calamiteiten en onvoorziene omstandigheden is de belangrijkste doelstelling van onze coöperatieve maatschappij. De maatschappij streeft daarom naar langjarige continuïteit, waarbij in de slechts denkbare omstandigheden de maatschappij nog minimaal 2 jaar kan opereren. De maatschappij heeft de risicobereidheid doorvertaald naar strengere interne solvabiliteitseisen dan de wettelijk geldende solvabiliteitseisen. Dit resulteert dan ook in een behoudende positie ten aanzien van de te lopen strategische, tactische en operationele risico's. De directie hanteert hiervoor een risicomanagementsysteem waarbij alle risico's in beeld zijn en beheerst worden dan wel eventuele restrisco's weloverwogen geaccepteerd worden.

Solvency II Basic

Het toegepaste risicomanagement is geënt op Solvency II Basic (en de daarmee samenhangende) richtlijnen. Deze richtlijnen vertalen zich door in governance, risicomanagement en kapitaalbeheer van de maatschappij. De maatschappij geeft volledig invulling aan de Solvency II Basic aspecten.

Governance

De directie is verantwoordelijk voor de risicobeheersing van de maatschappij. Minimaal jaarlijks wordt het risicobeheer geëvalueerd en zo nodig aangepast. De Raad van Commissarissen houdt toezicht op het risicobeheer en adviseert de directie hierover. De werkzaamheden van de sleutelfuncties worden jaarlijks vooraf afgestemd met de directie en de Raad van commissarissen.

Het risicomanagement kent drie "verdedigingslijnes" (3 lines of defence model). Binnen de eerste verdedigingslinie is er sprake van adequate en efficiënte processen om de uit de strategie voortkomende en bijkomende risico's het hoofd te bieden. Dit gebeurt aan de hand van de vooraf vastgestelde risicobereidheid (normen) van de maatschappij. Voor deze kwalitatieve risicovaststelling maakt de maatschappij gebruik van een risicoanalyse model.

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019

dat is ontwikkeld door De Nederlandsche Bank. Voor de kwantitatieve risicobeoordeling wordt gebruik gemaakt van het standaardformulier. Dit berekent aan de hand van standaardformules een minimum noodzakelijke kapitaalseis (solvabiliteitsnorm). De maatschappij acht dit model passend voor het type risico waaraan zij is blootgesteld.

De tweede verdedigingslinie wordt ingevuld door de sleutelfuncties van risicomanagement en compliance. De risicomanagementfunctie is verantwoordelijk voor het aansporen en uitdagen van adequaat risicomanagement in de gehele organisatie. De compliance functie gaat na of bij de initiatie, implementatie en uitvoering van de strategie de geldende wet- en regelgeving nagekomen wordt.

De derde verdedigingslinie betreft de sleutelfunctie van de interne audit. De interne auditfunctie is verantwoordelijk voor het leveren van aanvullende zekerheid door onafhankelijk de effectiviteit van controlemaatregelen te toetsen en te monitoren. De auditfunctie binnen De Onderlingen is uitbesteed aan een onafhankelijke derde.

De belangrijkste risico's

Onderstaand volgt de beschrijving van de belangrijkste risico's en de wijze waarop de risico's worden beheerst. De risico's zijn geclassificeerd conform de Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode (FIRM) van De Nederlandsche Bank. Het gaat te ver om de gehele FIRM- inventarisatie op te nemen in dit verslag. We benoemen de – in de ogen van de directie – belangrijkste punten.

Het grootste risico - vanuit de solvabiliteitskapitaal berekening, maar ook vanuit het eigen risicoregister - voor De Onderlingen ligt op de marktrisico's en verzekeringstechnische risico's.

De deelneming in de SOM is daarin de belangrijkste variabele. Doordat we in 2017 de omvang van de deelneming afgebouwd hebben is het risico beheersbaarder geworden.

Het verzekeringstechnische risico is – in omvang - voor De Onderlingen het tweede grootste risico. Dit risico is inherent aan het zijn van verzekeraar. Dit risico wordt gemitigeerd door een behoudend herverzekeringscontract die aan de bovenkant afgetopt is door een stop loss van 130% van de eigen behoud premie. Alhoewel de schadelastcijfers van De Onderlingen een positieve ontwikkeling laten zien is het statistisch altijd mogelijk dat de stop loss een keer geraakt kan worden. Dit kan bij een exceptioneel grote storm of bij een aantal grote branden het geval zijn. Het maximale risico in de begroting voor het nieuwe jaar indien de stop loss geraakt zou worden, bedraagt afgerond een resultaat van € 649.000,- negatief. In het kapitaalbeleid is rekening gehouden met deze statistische mogelijkheid. De Onderlingen heeft rekening gehouden met een buffer waarbij drie achtereenvolgende jaren het raken van de stop loss nog prima gedragen kan worden.

Prijrisico's

Valutarisico

De Onderlingen doet – en kent – geen transacties in vreemde valuta.

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den-IJssel

Matching-/renterisico

Dit betreft het risico als gevolg van het niet gematcht zijn van activa en passiva (inclusief off-balanceposten) dan wel inkomsten en uitgaven in termen van rentevoet, valuta, liquiditeit typische looptijden en gevoeligheid voor ontwikkeling in prijspeil.

Het matchingsrisico bij de maatschappij is laag. De Onderlingen heeft geen rentegevoelige activa die voor een langere periode lopen. Middelen zijn direct opvraagbaar.

Marktrisico's

Dit betreft het risico als gevolg van het blootstaan aan wijzigingen in marktprijzen van verhandelbare financiële instrumenten binnen een (handels-) portefeuille. Dit risico is binnen De Onderlingen deels aanwezig.

De Onderlingen heeft ultimo 2018 de volgende beleggingen: verhuurpanden, edelmetalen en een deelneming in de SOM. De waardevermindering (of vermeerdering) van de panden loopt door de boeken (taxatie eens per 2 jaar) en is qua omvang te overzien. Deze panden zijn wel beperkt verhandelbaar (mede gezien dat De Onderlingen zelf ook deels gevestigd is in deze panden). In 2018 is voor het eerst een positie in edelmetalen aangekocht. Het beleggen in edelmetalen en vooral goud wordt gezien als een relatief veilige haven in tijden van (grote) maatschappelijke onrust of rampen. Het beschermt tegen inflatie en zal nooit geheel zijn waarde verliezen.

De deelneming in de SOM is afhankelijk van de vermogenspositie van de SOM en die gedraagt zich constant.

Het beleid omtrent beleggingen is vastgelegd in het beleggingsbeleid. Hierbij is rekening gehouden met voldoende spreiding in de risico's.

Kredietrisico's

Dit betreft het risico dat een tegenpartij contractuele of andere overeengekomen verplichtingen (waaronder verstrekte kredieten, leningen, vorderingen, ontvangen garanties) niet nakomt, al dan niet als gevolg van het aan restricties onderhevig zijn van buitenlandse betalingen.

Het grootste risico voor De Onderlingen is de kans dat de verzekeraars (en herverzekeraar) niet meer voldoen aan zijn of haar verplichting richting De Onderlingen. Er zijn contractuele afspraken gemaakt met grote professionele verzekeraars en herverzekeraars. De kans dat deze niet meer aan hun contractuele verplichtingen kunnen voldoen is erg klein. Er wordt op toegezien dat de vorderingen niet te hoog oplopen. De herverzekeraar wordt periodiek specifiek beoordeeld op de vermogenspositie (financiële stabiliteit).

Liquiditeitsrisico

De kasstroom bij De Onderlingen is voorspelbaar. Opbrengsten komen uit de brandpremie en zorgen aan het begin van het jaar voor overtollige liquiditeit (die afloopt gedurende het jaar). Daarnaast heeft De Onderlingen voldoende direct opvraagbare middelen om eventuele tekorten aan te vullen. Er is geen grote investeringsagenda die liquiditeit vereist. In geval van grote schades zijn deze herverzekerd en komt de liquiditeitsstroom van de herverzekeraar.

De Onderlingen Sluis

07 MEI 2019

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

De eerste stroom tot aan stop loss kan De Onderlingen qua liquiditeit zelfstandig opvangen vanuit regulier beschikbare liquide middelen.

Kasstroomrisico

Het kasstroomrisico bestaat uit fluctuaties in de kasstroom ten aanzien van het renterisico op deposito's en liquiditeiten. Dit is een te verwaarlozen risico gezien de samenstellingen van de beleggingen.

Verzekeringstechnische risico's

Dit betreft het risico dat uitkeringen (nu of in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en/of beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product.

Naast uiteraard het herverzekeringscontract – waarop de herverzekeraars ook portefeuille analyses doet – wordt de portefeuille van De Onderlingen ook intern gemonitord. Tevens worden periodiek bepaalde risicosegmenten bepaald en worden deze klantgroepen onderzocht (en vaak ook bezocht). Bij de invoering van een nieuw product wordt de PARP-methodiek gevolgd.

Het risico dat de inschatting van technische voorziening niet voldoende blijkt te zijn, is redelijk beperkt. Naast dat ook deze voorzieningen herverzekerd zijn, wordt de inschatting bij De Onderlingen via de post voor post methodiek gedaan, waarbij de behandelaren in ieder geval elk kwartaal de toereikendheid van de inschatting toetsen.

Het concentratierisico is inherent aan het werkgebied van De Onderlingen en is om die reden – naast het herverzekeringscontract – beperkt te mitigeren.

Operationele risico's

Dit betreft het risico van de gevoeligheid voor ontoereikende inrichting of uitvoering van processen.

Acceptatie van brandrisico's is d.m.v. handboeken vormgegeven. Tevens is er een uitgebreid audit-proces op dit thema. Ontwikkeling van nieuwe producten loopt via een PARP-proces.

Het informatierisico is beperkt binnen De Onderlingen (en data governance risico is minimaal). De financiële administratie is geïntegreerd in het IT-systeem (Novulo) en de beschikbaarheid van reguliere en ad-hoc data is goed.

De Onderlingen is in omvang een kleine organisatie, waardoor van nature functiescheiding een risico is. De Onderlingen maakt in alle processen risicoafwegingen in het kader van deze functiescheidingen.

Kosten- en personeelsrisico's zijn bekend en daarop wordt actief gestuurd.

Omgevingsrisico's

Dit betreft het risico als gevolg van buiten de instelling of groep komende veranderingen op het gebied van concurrentieverhoudingen, belanghebbenden, reputatie en ondernemingsklimaat.

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

In het werkgebied van De Onderlingen zijn een aantal vaste concurrenten, die qua aantal of volume geen grote wijzigingen laten zien. De bedrijfsvoering van De Onderlingen houdt hier rekening mee. De technologische ontwikkelingen worden gevolgd en daar waar mogelijk sorteert De Onderlingen daar ook op voor, maar de concurrentiekracht op dat vlak is – ten opzichte van de grotere verzekeraars – beperkt.

Uitbestedingsrisico's

Dit betreft het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden (al dan niet binnen een groep) uitbestede werkzaamheden dan wel door deze derden ter beschikking gestelde apparatuur en personeel wordt geschaad.

In het uitbestedingsbeleid zijn de samenwerkingspartijen aangeduid als cruciaal. Met deze partijen is een SLA opgesteld waarin de betreffende risico's worden geadresseerd.

IT-risico's

Dit betreft het risico dat bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continu of onvoldoende beveiligd worden ondersteund door IT.

De IT-infrastructuur is uitbesteed aan de SOM, waarbij kritisch gekeken is naar de risico's. In 2017 zijn aanpassingen in het netwerk gedaan die gezorgd hebben voor een verdere risicomitigatie. In 2019 is het streven om de kantoorautomatisering niet meer in eigen huis te hebben, maar extern te laten hosten, waarbij een verdere risicoreductie het uitgangspunt is.

In geval van een calamiteit is er een back-up en restore plan voor zowel Novulo, de IT-infrastructuur en telefonie/internet.

Novulo is qua opzet een flexibel pakket, waardoor aanpassingen in de bedrijfsprocessen relatief eenvoudig en met een beperkte doorlooptijd doorgevoerd kunnen worden.

Integriteitsrisico's

Betreft het risico dat de integriteit van de instelling of het financiële stelsel wordt beïnvloed als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van de organisatie, medewerkers dan wel van de leiding in het kader van wet- en regelgeving en maatschappelijke en door de instelling opgestelde normen.

In de bedrijfsvoering is het voldoen aan wet- en (interne) regelgeving een belangrijke pijler. Daarin zijn ook maatregelen genomen om te voorkomen dat er gehandeld wordt met voorkennis en zijn tevens maatregelen genomen om te voorkomen dat De Onderlingen betrokken is bij witwas-activiteiten en of terrorismefinanciering. Alle medewerker kennen de gedragscodes en moeten daar naar handelen.

Juridisch risico

Betreft het risico samenhangend met (veranderingen in en naleving van) wet- en regelgeving, het mogelijk bedreigd worden van de rechtspositie, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn.

De Onderlingen heeft een intern beleid gericht op het voldoen aan (interne) Wet-en regelgeving en toetst ook periodiek of daar aan wordt voldaan.

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

Het aansprakelijkheidsrisico wordt verzekeringstechnisch afgedekt door een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering en een beroepsaansprakelijkheidsverzekering.

De afdwingbaarheid van contracten is geregeld in het uitbestedingsbeleid van De Onderlingen.

Kapitaalbeleid

Het kapitaalbeleid geeft duidelijkheid aan leden en toezichthouders over de doelstellingen van de maatschappij omtrent kapitaal en solvabiliteit. In het kapitaalbeleid is tevens opgenomen op welke wijze de monitoring van de solvabiliteit plaatsvindt en welke maatregelen er worden genomen als de solvabiliteitsnorm wordt overschreden. Door de Ledenraad - de vertegenwoordiging van de Algemene Ledenvergadering – is ingestemd met het kapitaalbeleid.

1.7 Gedragscodes

De Corporate Governance Code bestaat formeel niet meer en is verankerd in de wet. Alhoewel De Onderlingen als kleine organisatie formeel geen verplichting heeft om in het jaarverslag een toelichting op dat vlak te geven, staan we toch stil – in het kader van de transparantie – bij een aantal onderwerpen dienaangaande.

De Raad van Commissarissen bestond in 2018 uit vier personen (begin 2018 waren dat er drie) die door de Ledenraad en de Algemene Ledenvergadering zijn benoemd. Gedurende het jaar is mevrouw I. Arink - na toetsing door de toezichthouder – toegetreden tot de Raad van Commissarissen.

Voorafgaand aan hun benoeming zijn alle commissarissen door De Nederlandsche Bank op geschiktheid getoetst. Hiermee voldoet de samenstelling van de Raad van Commissarissen aan alle eisen van deskundigheid, complementariteit en diversiteit.

Met een programma van permanente educatie wordt ervoor gezorgd dat dit ook in de toekomst zo blijft. Iedere commissaris neemt deel aan het educatieprogramma. Voor hun werkzaamheden ontvangen de commissarissen een vergoeding die door de Ledenraad is vastgesteld.

De directie bestaat uit twee personen die door de Raad van Commissarissen zijn benoemd. Voorafgaand aan hun benoeming zijn de directeuren door De Nederlandsche Bank op geschiktheid getoetst. Hiermee voldoet de samenstelling van de directie aan alle eisen van deskundigheid, diversiteit en complementariteit. Met een programma van permanente educatie wordt ervoor gezorgd dat dit ook in de toekomst zo blijft. Iedere directeur neemt deel aan het educatieprogramma en alle PE punten die voor nodig zijn voor het behouden/actueel houden van de vakdiploma's zijn behaald. Voorafgaand aan het jaar wordt bepaald welke opleidingen door de directie in het kader van permanente educatie gevolgd gaan worden.

Voor alle medewerkers van De Onderlingen die zich bezig houden met het primaire klantproces is er een Permanent Actueel programma, waarin geborgd is dat de vakinhoudelijke kennis op niveau is en blijft. Alle medewerkers zijn per balansdatum Permanent Actueel. Ook hebben alle medewerkers van De Onderlingen de verplichte PE voor de periode tot 1-4-2019 positief afgerond.

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019

Zowel de directie als de Raad van Commissarissen leden hebben een moreel ethische verklaring afgelegd (De Eed). Iedere medewerker krijgt bij aanvang van het dienstverband de gedragscodes als leidraad voor zijn of haar handelen ter beschikking gesteld.

Het beloningsmodel van de directie en overige medewerkers kan als zorgvuldig, beheerst en duurzaam worden aangemerkt. Er worden geen vooraf afgesproken variabele beloningen toegekend binnen De Onderlingen. Dit geldt zowel voor de directie als de medewerkers van De Onderlingen. Wel staat het De Onderlingen open om - afhankelijk van het financieel resultaat - te beoordelen of een zeer beperkte extra beloning gegeven kan worden.

1.8 Maatschappelijke aspecten

CO2 reductie

De Onderlingen kent in haar strategie het thema duurzaamheid. Kijkend naar de CO2 foodprint van De Onderlingen dan is met name mobiliteit een belangrijk thema. Om die reden investeert de Onderlingen – bij vervanging van haar auto's – alleen nog maar in elektrische auto's. Daarnaast is energiebesparing gerealiseerd en is er in 2018 geïnvesteerd in zonnepanelen.

Regionaal

In 2019 wil De Onderlingen met een mobiel kantoor gaan werken. Naast dat dit gaat bijdragen aan de zichtbaarheid van De Onderlingen, draagt dit ook bij aan het maatschappelijk onderwerp dat steeds meer banken en financieel dienstverleners juist uit de regio vertrekken. Daarnaast zorgt het mobiele kantoor ervoor dat er minder reisbewegingen van onze leden nodig is om ons te bezoeken.

Ook bij uitbestedingen van werkzaamheden wordt het onderwerp milieubelasting nadrukkelijk betrokken in de afwegingen.

Personeelsaangelegenheden

In 2018 is een aanvang gemaakt met het thema duurzame inzetbaarheid, in gesprekken met medewerkers en arbodienst. Voor 2019 staat dit onderwerp verder op de agenda.

Onderzoek en ontwikkeling

In 2018 is een start gemaakt met het opnieuw inrichten van Novulo. Novulo is uitermate geschikt om diensten aan de klanten te leveren d.m.v. verregaande processturing. In 2019 zal dit verder ingericht worden met als doel de kwaliteit en de doorlooptijden van onze processen te verbeteren. Tevens kunnen we dan gerichte acties en gerichte communicatie naar onze leden verzorgen. Verder staan digitale polis verwerking en een digitaal klantdossier op de rol om gerealiseerd te gaan worden.

1.9 Gebeurtenissen na balansdatum

Voor zover ons bekend hebben er geen noemenswaardige gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden.

1.10 Toekomstverwachtingen en dankwoord

De ontwikkelingen in verzekeringsland zetten zich door. Grote verzekeraars gaan fuseren, andere verzekeraars trekken zich terug van de markt of stoppen met specifieke producten.

Het gevolg is dan ook dat het aantal partijen actief op de Nederlandse markt verder verschaalt. Dit brengt De Onderlingen bedreigingen maar ook kansen.

Wij kunnen nog steeds het maatwerk leveren omdat wij dicht bij de klant staan en bekend zijn met de ontwikkelingen in het marktgebied. Door aandacht te geven aan de zaken die er toe doen, denk daarbij aan preventie-advies, specifieke producten, persoonlijk contact, vaste aanspreekpunten en zichtbaarheid in de regio.

Daar waar de concurrentie kiest voor standaardisatie, het beëindigen van specifieke producten of premieverhoging, kiest De Onderlingen voor kwaliteit, advies en een stabiel premiebeleid.

In 2018 heeft De Onderlingen in samenspraak met het personeel, de Ledenraad en de Raad van Commissarissen vorm gegeven aan een nieuwe strategie, "samen excellent". Vanuit deze strategie is er verder vorm gegeven aan de klantbeleving. Een excellente dienstverlening in de kwaliteit van communicatie, producten, schadebehandeling en contacten. In 2019 zullen wij dit stapsgewijs gaan implementeren, waarbij het periodiek klantcontact en vaste aanspreekpunten voor onze klanten hele belangrijke elementen zijn.

In 2019 zullen wij de buitendienst verder vorm gaan geven, waarbij wij ook op zoek gaan naar specialismen op het gebied van agrarisch en panden met rieten daken. Twee specifieke doelgroepen die passen – vanuit historie en heden - bij De Onderlingen. Beiden om deze klantgroepen nog beter van dienst te kunnen zijn.

Het mobiele kantoor zullen wij in 2019 gaan inzetten om, in tegenstelling tot concurrentie, dichterbij onze klanten te komen. In dorpskernen waar de afgelopen jaren banken hun deuren sloten zullen wij op vaste momenten en vaste locaties, "kantoor" gaan houden. Dit is belangrijk omdat wij op deze manier onze strategie: dichtbij, daadwerkelijk vorm kunnen geven.

Ook zullen wij in 2019 het concept Trouwe Leden invulling gaan geven, het beschikbaar stellen van een aanhanger aan onze leden is daar een onderdeel van. Maar verder wordt er een concept ontwikkeld, zodat wij onze leden tegemoet kunnen komen als dank voor het jarenlange vertrouwen in De Onderlingen.

De afgelopen periode hebben wij als organisatie hard gewerkt aan het optimaliseren van de bestaande (klantgerichte)processen, het investeren in personeel en de kwaliteit van de portefeuille en dienstverlening. Concreet betekent dit dat De Onderlingen klaar is voor de toekomst. De toekomst waarin De Onderlingen een duidelijke positie heeft verworven door vast te houden aan de historie en het bestaansrecht. Een toekomst waarin De Onderlingen actief de klantwensen in vervulling wil laten gaan.

De vooruitzichten van De Onderlingen zijn in de basis goed. Financieel - maar ook qua concurrentie - is er een goede uitgangspositie.

In 2019 verwacht De Onderlingen investeringen te gaan doen in Novulo. Qua personele bezetting verwacht De Onderlingen de komende jaren door te gaan in een nagenoeg gelijke tred.

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019

14

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

de Onderlingen
financiële dienstverleners in de buurt

In 2019 zal De Onderlingen opnieuw vorm geven aan de onderlinge gedachte, echter één gedachte blijft "Bij De Onderlingen doen we het voor, dankzij en met elkaar". Want samen kun je gewoon meer."

Wat De Onderlingen doet en waar we staan was niet mogelijk geweest zonder inzet van velen. Niet alleen zijn wij de medewerkers en de Raad van Commissarissen, maar ook de Ledenraad, de Algemene Ledenvergadering en vooral onze klanten dankbaar voor de inzet en het gegeven vertrouwen.

Schoonhoven, 1 mei 2019

Algemeen Directeur

Mw. C.C. de Ruijter

Directeur Financiën & Bedrijfsvoering

Dhr. M. Boven

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019 15

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

2. Verslag Raad van Commissarissen

Meer en meer gericht op u als lid! Dat is een wellicht wat ongebruikelijke samenvatting van 2018 maar niet minder waar. Nadat we in 2017 veel aandacht hebben gespendeerd aan het opschonen van de interne organisatie, heeft 2018 zich voor ons als RvC gekenmerkt door steeds meer focus op de buitenwereld.

Voor het eerst sinds jaren is de groei-doelstelling qua provisie op bemiddeling gehaald. De betere contacten met leden, afname van achterstanden en verbetering van service in 2018 dragen daaraan bij. De daling in brandpremie is helaas nog wel gaande maar deze daling vermindert. Met een, in de loop van 2018, versterkt binnen- en buitendienst team verwachten we het komende jaar weer stappen te kunnen maken om nog meer op u als lid gericht te kunnen zijn.

Daarnaast was het schaderesultaat gunstig ondanks de stormschade van januari. Adequaat ingrijpen van leden heeft toen ernstigere schade voorkomen en zo helpen we elkaar. Bij elkaar heeft dat geleid tot een wederom gunstig financieel jaar dat ons in staat stelt te investeren in de herziene strategie waaronder nieuwe, lokale vormen van dienstverlening aan onze leden.

2018 was natuurlijk ook het jaar van de nieuwe privacywetgeving die voor kleinere organisaties zoals De Onderlingen behoorlijk pittig was. We verwachten dat we daarmee onze insteek om uw belangen altijd voorop te zetten verder hebben kunnen verankeren. Ook qua ondersteunende automatisering zijn weer forse stappen gezet.

De Ledenraad is in 2018 viermaal bij elkaar gekomen en de Financiële Commissie een keer extra ter bespreking van de jaarrekening. Naast de formele taak van het goedkeuren van de jaarstukken, is de Ledenraad van belang voor het uitbouwen van de contacten met leden en als reflectie op de voorgestelde strategie.

Zoals eerder ingezet, heeft de RvC zich in 2018 wederom uitsluitend op haar kerntaken kunnen richten. De directie doet de dagelijkse bedrijfsvoering en de RvC houdt daarop toezicht en staat met advies terzijde. Strategie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid die we onder andere op de 'heidag', op voorzet van ons directieteam, hebben herzien en gedetailleerd, met name op het vlak van commercie. Naast de heidag zijn we in 2018 viermaal bijeengekomen. Compliance, toezicht en de werkgeversrol richting de directie hebben op onze agenda gestaan. Dit verslag leest u het beste in samenhang met de details over toezicht en governance die zijn opgenomen in de rest van dit rapport en op de website, waar ook de actuele samenstelling van de RvC is opgenomen. In 2018 hebben we ons team ook voor een jaar versterkt met Samuel Verpalen die als trainee meedraait en als jongere verbinding met de jongere doelgroep en verse inzichten meebrengt. Na een lange toewijding aan De Onderlingen en zijn rechtsvoorgangers is conform intentie per eind 2018 Tineke Snoek teruggetreden als RvC-lid; veel dank aan Tineke voor alle inzet!

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019
16

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

De jaarrekening is gecontroleerd door onze accountant Daamen & Van Sluis te Capelle aan de IJssel. Op basis van de in het jaarverslag opgenomen cijfers heeft de accountant een controle-verklaring met een goedkeurend oordeel afgegeven. Overeenkomstig het bepaalde in artikel 2:101 lid 3 BW leggen wij de door de directie opgemaakte jaarrekening ter vaststelling voor aan de Ledenraad. Wij adviseren de vergadering de jaarrekening overeenkomstig vast te stellen.

Rest ons u als leden te bedanken voor uw (groeierende) vertrouwen. Veel dank ook aan de medewerkers en de directie van De Onderlingen voor het realiseren van de soms moeilijke stappen. Samen bouwen we verder aan deze mooie ledenorganisatie zodat we tot ver in de toekomst onze leden ontzorgen met persoonlijk advies, een eerlijk financieel product en een kantoor bij u om de hoek!

Schoonhoven, 1 mei 2019, Raad van Commissarissen

B.A.W.M. Bruns

Voorzitter van de Raad van Commissarissen

I. J.B. Arink

Vice-Voorzitter van de Raad van Commissarissen

G.J. Bode

Secretaris van de Raad van Commissarissen

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019 17

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

3. Jaarrekening

3.1 Algemeen

Fiscale positie

De in het boekjaar over het behaalde resultaat verschuldigde belasting kan als volgt worden berekend:

Resultaat voor belastingen	327.299
Af: correctie herwaardering panden	-
Bij: resultaat deelnemingen	2.702
Bij: fiscaal lagere afschrijving portefeuille Regiobank	6.859
Af: fiscaal hogere afschrijving panden	-15.656
Bij: beperkt aftrekbare bedragen	4.500
Af: investeringsregelingen	-7.209
Verliesverrekening	-318.495
Fiscaal belastbaar bedrag	<u>0</u>

De Onderlingen heeft – na verrekening van de winst uit het boekjaar 2018 – nog een (toekomstige) verliescompensatie van € 346.305.-. Er is nog een verliesverrekening (zogenaamde voorvoegingsverliezen) van de periode voor de fusie tussen De Onze, Lek & IJssel en De Waarden (die zijn opgegaan in De Onderlingen). De omvang daarvan bedraagt € 731.587.-.

Er is geen actieve belastinglatentie opgenomen. Statutair is het volgende bepaald inzake de winstbestemming:

1. Indien het totaal van de over een boekjaar ontvangen baten een overschot boven de lasten mocht opleveren, hebben de leden recht op dit overschot, naar evenredigheid van hun aandeel in de premie over het afgelopen boekjaar, tenzij de Ledenraad op voorstel van de directie, welk voorstel de voorafgaande goedkeuring van de Raad van Commissarissen behoeft, besluit (een deel van) dit overschot toe te voegen aan de algemene reserve van de maatschappij.

Primair zal dus een (eventuele) winst teruggeven worden aan de leden door middel van een premierestitutie, waardoor er geen fiscale winst gerealiseerd wordt. De verwachting is dat dit de komende jaren – behoudens bijzonder omstandigheden – zal gaan gebeuren.

Het toepasselijk belastingtarief bedraagt voor de eerste € 200.000 20% en boven de € 200.000 25%.

De effectieve belastingdruk in 2018 bedraagt 0,4%. Door de toepassing van de verliescompensatie wordt er per saldo geen belasting afgedragen.

3.2 Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

Toegepaste standaarden

De jaarrekening wordt opgesteld conform het jaarrekeningregime als bedoeld in BW 2 Titel 9, waarin begrepen afdeling 15. Afdeling 15 behandelt de voorkomende posten in de jaarrekening van verzekeringsmaatschappijen. Bij het opstellen van de jaarrekening is tevens rekening gehouden met de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 605, welke richtlijnen voor verzekeringsmaatschappijen bevat.

De algemene grondslag voor de waardering van de activa en passiva, alsmede voor de bepaling van het resultaat, is de verkrijgingsprijs. Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen voor de nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd.

Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn. Kosten die toezien op de niet-technische schaderekening worden toegerekend aan de niet-technische rekening.

Schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening dient de ondernemingsleiding, overeenkomstig algemeen geldende grondslagen, bepaalde schattingen en veronderstellingen te doen die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen van deze schattingen afwijken.

Vergelijkende cijfers

De vergelijkende cijfers van het voorgaande boekjaar zijn, waar nodig, slechts qua rubricering voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

3.3 Waarderingsgrondslagen van activa en passiva

Immateriële vaste activa

De goodwill heeft betrekking op de vergoeding voor overgenomen portefeuilles en representeert de vergoeding voor de toekomstige gekapitaliseerde winstmarges die in de overgenomen portefeuilles besloten liggen. De waarderingsgrondslag is de historische kostprijs minus afschrijvingen. De afschrijving vindt lineair in drie jaar plaats.

De software betreft investeringen in de Novulo applicatie. De waarderingsgrondslag is de historische kostprijs minus afschrijvingen. De afschrijving vindt lineair in vijf jaar plaats.

3.4 Beleggingen

Terreinen en gebouwen

Panden in eigen gebruik en panden niet voor eigen gebruik

Gebouwen en terreinen voor eigen gebruik en niet voor eigen gebruik (beleggingspanden) worden gewaardeerd tegen actuele waarde, gebaseerd op een marktwaarde vastgesteld door

een onafhankelijk ter zake kundig taxateur. Op gebouwen en terreinen wordt niet afgeschreven. Waardevermeerderingen worden rechtstreeks verwerkt in de winst- en verliesrekening en gelijktijdig wordt een herwaarderingsreserve gevormd uit de overige reserves. Waardeverminderingen worden eveneens verwerkt via de winst- en verliesrekening. Gelijktijdig wordt de herwaarderingsreserve verminderd ten gunste van de overige reserves.

Ultimo 2017 zijn de panden van De Onderlingen voor het laatst getaxeerd. Taxatie gebeurt in principe om het jaar tenzij er zwaarwegende aanleidingen zijn om dat vaker te doen.

De Marktwaaarde is als volgt vastgesteld:

Doelenplein 11, Schoonhoven	€	260.000,-
Raadhuisplein 2, 2a t/m d, Lekkerkerk	€	923.000,-
Dorp 201, Benschop	€	320.000,-

Deelnemingen

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

Indien in deelnemingen invloed van betekenis wordt uitgeoefend dan wel wanneer de maatschappij de winstrechten heeft, worden deze gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde. Deze is berekend door de activa, voorzieningen en schulden te waarderen en het resultaat te berekenen op basis van de voor de moedermaatschappij geldende waarderingsgrondslagen. Voor ingehouden winsten van tegen nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen, waarover de vennootschap niet vrij kan beschikken, wordt een wettelijke reserve gevormd.

Andere deelnemingen

Indien in deelnemingen geen invloed van betekenis wordt uitgeoefend worden deze gewaardeerd tegen actuele waarde. Veranderingen in de actuele waarde worden opgenomen in een herwaarderingsreserve. In de winst- en verliesrekening wordt voorts het in het verslagjaar gedeclareerde dividend verantwoord. Indien waardeverminderingen optreden worden deze primair onttrokken aan de herwaarderingsreserve die is gevormd voor deze deelneming. Is deze ontoereikend dan wordt het meerdere ten laste van het resultaat gebracht. Een eventuele latere terugneming van dit afwaarderingsverlies wordt dan eerst weer via het resultaat geleid alvorens weer wordt toegevoegd aan de herwaarderingsreserve.

Overige financiële beleggingen

Obligaties

De effecten worden gewaardeerd tegen beurswaarde. (On)gerealiseerde koersresultaten worden rechtstreeks in de winst- en verliesrekening verantwoord.

Vorderingen en overige activa

De vorderingen en overige activa worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, welke gelijk is aan de nominale waarde (behoudens agio en transactiekosten), onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorziening voor het risico van oninbaarheid. Deze voorziening wordt bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019₂₀

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

Bedrijfsmiddelen

De bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd op aanschafwaarde verminderd met lineair berekende afschrijvingen gebaseerd op de verwachte economische levensduur. In het jaar van investeren wordt naar tijdsgelang afgeschreven.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking.

Technische voorzieningen

Voor te betalen schaden

De voorziening voor te betalen schaden bestaat uit het geschatte deel van de gemelde, maar nog niet afgewikkelde schaden plus een deel wel geleden maar nog niet gemelde schades (IBNR). Het aandeel van de herverzekeraar wordt in mindering gebracht op de voorziening. De voorziening is opgenomen tegen nominale waarde en heeft een overwegend kortlopend karakter. In de voorziening is geen rekening gehouden met op grond van Salvage of subrogatie te ontvangen bedragen, gezien dat dit zeer minimaal is bij De Onderlingen.

Voor pensioenen

De Onderlingen heeft een zogenaamde toegezegde-pensioenregeling. Onder de toegezegde-pensioenregeling wordt verstaan een regeling waarbij aan de werknemers een pensioen wordt toegezegd, waar de hoogte afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. De over het boekjaar verschuldigde premie wordt als kosten verantwoord. Aangezien deze verplichtingen een kortlopend karakter hebben, worden deze gewaardeerd tegen de nominale waarde. De risico's van loonontwikkeling en/of prijsindexatie zullen mogelijk leiden tot toekomstige aanpassingen in de jaarlijkse bijdragen aan het pensioen. Deze risico's komen niet tot uitdrukking in een in de balans opgenomen voorziening.

Belastingen

Latente belastingverplichtingen

Latente belastingverplichtingen worden opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de boekwaarden die in deze jaarrekening gevolgd worden anderzijds. De berekening van de latente belastingverplichtingen geschiedt tegen de belastingtarieven die op het einde van het verslagjaar gelden, of tegen de tarieven die in de komende jaren gelden, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld.

Belastinglatenties worden gewaardeerd op nominale waarde.

3.5 Grondslagen voor de resultaatbepaling

Toerekening van kosten en opbrengsten aan de technische/niet-technische rekening.

Op aanwijzing van De Nederlandsche Bank wordt de opbrengst uit de bemiddelingsactiviteiten ten gunste van de niet-technische rekening gebracht. Voor wat betreft de gemaakte kosten samenhangend met deze activiteit is een schatting gemaakt. De kosten zijn - aansluitend aan de

rubricering van de bemiddelingsopbrengsten - ten gunste van de technische rekening gebracht en als last in de niet-technische rekening opgenomen.

Verdiende premies eigen rekening

Onder premie-inkomen wordt begrepen de over het boekjaar verdiende premies exclusief assurantiebelaasting. De herverzekeringspremie is in de winst- en verliesrekening opgenomen tegen uitgaafprijs. De herverzekeringspremie van de S.O.B.H. wordt berekend op basis van een % van het bruto premie-inkomen onder aftrek van de premie voor de polissen in co-assurantie.

Schaden eigen rekening

De in de winst- en verliesrekening opgenomen post schade-uitkeringen betreft de ten laste van het boekjaar komende uitkeringen inclusief externe schadebehandelingskosten verminderd met de, op deze schadegevallen betrekking hebbende, uitkeringen van de herverzekeraar. De uitkeringen zijn opgenomen tegen nominale bedragen.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn gerelateerd aan de aanschafwaarde van de desbetreffende activa en worden lineair berekend, gebaseerd op de verwachte economische levensduur.

Resultaat uit bemiddeling

Onder deze post zijn begrepen de over het boekjaar ontvangen provisies ter zake van de assurantiebemiddeling voor variaverzekeringen alsmede de opbrengsten uit advisering.

Opbrengsten uit deelnemingen

Het resultaat op deelnemingen betreft het aandeel van de vennootschap in het resultaat van de op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen.

Opbrengsten uit niet op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen

Het resultaat op niet op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen betreft het aandeel van de vennootschap in het resultaat van de niet op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen.

Opbrengsten uit overige beleggingen

Hieronder is opgenomen de over het boekjaar genoten interest op deposito's en spaarrekening (en) welke zijn opgenomen tegen nominale bedragen. Daarnaast zijn hieronder opgenomen de ontvangen huren minus de direct toewijsbare kosten, de afschrijving op het niet in eigen gebruik hebbend deel alsmede de financieringslasten.

Vennootschapsbelasting

De belasting wordt berekend over het commerciële resultaat vóór belastingen, rekening houdend met fiscale faciliteiten.

3.6 Grondslagen van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. In de opstelling wordt de cash flow, die bestaat uit het resultaat na belastingen vermeerderd met de afschrijvingslasten, afzonderlijk gepresenteerd.

Balans per 31 december 2018

in Euro's, voor winstbestemming

Activa	2018	2017
Immateriële vaste activa		
1 Goodwill/software	53.776	102.917
	53.776	102.917
Beleggingen		
<i>Terreinen en gebouwen</i>		
2 Voor eigen gebruik	949.999	949.999
2 Overige terreinen en gebouwen	553.000	553.000
	1.502.999	1.502.999
<i>Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen</i>		
3 Deelnemingen in groepsmaatschappijen	69.726	340.791
4 Andere deelnemingen	1.201.605	1.186.277
	1.271.332	1.527.068
<i>Overige financiële beleggingen</i>		
5 Andere financiële beleggingen	826.804	0
6 Obligaties	4.000	4.800
	830.804	4.800
Vorderingen		
7 Vorderingen uit directe verzekering op verzekeringnemers	49.846	51.974
8 Vorderingen uit herverzekering	481.213	351.994
9 Overige vorderingen	37.452	93.102
	568.510	497.071
Overige activa		
10 Materiële vaste activa en voorraden	125.897	152.964
11 Liquide middelen	1.834.028	2.119.999
	1.959.925	2.272.963
Overlopende activa		
12 Lopende rente en huur	5.226	11.843
13 Overige overlopende activa	26.609	14.058
	31.835	25.902
	<u>6.219.181</u>	<u>5.933.719</u>

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019

23

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

Passiva	2018	2017
14 Eigen Vermogen		
Herwaarderingsreserve	610.465	595.137
Overige reserves	4.054.068	3.798.335
Resultaat boekjaar/onverdeelde winst	<u>326.036</u>	<u>453.616</u>
	4.990.569	4.847.088
Technische Voorzieningen		
15 Voor te betalen schaden/uitkeringen		
Bruto	104.291	154.869
Herverzekeringsdeel	<u>-73.004</u>	<u>-123.895</u>
	31.287	30.974
Voorzieningen		
16 Voor belastingen	<u>162.111</u>	<u>177.965</u>
	162.111	177.965
Schulden		
17 Schulden uit directe verzekering	514.387	463.076
18 Schulden uit herverzekering	150.555	52.431
19 Schulden uit bemiddelingsactiviteiten	99.660	118.251
20 Belastingen & premies soc. verzekeringen	<u>150.227</u>	<u>128.504</u>
	914.829	762.262
21 Overlopende passiva	120.386	115.431
	<u>6.219.181</u>	<u>5.933.719</u>

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019
24

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

Winst- en Verliesrekening over 2018 in Euro's

Technische rekening schadeverzekering	2018	2017
Verdiende premies eigen rekening		
22 Bruto premies	2.929.199	2.963.246
23 Uitgaande herverzekeringpremies	<u>-2.056.390</u>	<u>-2.368.560</u>
	872.809	594.686
24 Toegerekende opbrengsten uit beleggingen	76.706	150.220
Schaden eigen rekening		
25 Bruto	993.765	725.213
26 Aandeel herverzekeraar	<u>-722.180</u>	<u>-583.401</u>
	271.585	141.812
27 Wijziging voorziening voor te betalen schaden		
Bruto	-50.577	-90.338
Aandeel herverzekeraar	<u>50.891</u>	<u>72.270</u>
	314	-18.068
28 Schaden eigen rekening	271.899	123.744
Bedrijfskosten		
Beheers- en personeelskosten;		
29 afschrijvingen bedrijfsmiddelen	1.000.951	1.009.510
Provisie en winstdeling ontvangen van herverzekeraars	<u>-914.153</u>	<u>-1.041.511</u>
	86.798	-32.001
Resultaat technische rekening schadeverzekering	<u>590.819</u>	<u>653.163</u>

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

	2018	2017
Niet technische rekening		
Resultaat technische rekening schadeverzekering	590.819	653.163
Opbrengsten uit beleggingen		
30 Opbrengsten uit deelnemingen	-56.065	-132
31 Opbrengsten uit niet op netto-vermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen	53.363	0
Opbrengsten uit andere beleggingen:		
32 - terreinen en gebouwen	115.739	300.572
33 Niet gerealiseerde winst beleggingen	40.375	0
34 Toegerekende opbrengsten uit beleggingen overgeboekt naar technische rekening	-76.706	-150.220
Andere baten (bemiddeling)		
35 Provisie bemiddelingsactiviteiten	654.434	651.728
36 Opbrengsten uit adviesvergoedingen	6.291	9.546
	660.725	661.274
37 Andere lasten (Toegerekende kosten*)	-1.000.951	-1.009.510
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen	327.299	455.147
38 Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	-1.263	-1.531
Resultaat na belastingen	326.036	453.616

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019₂₆

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

Kasstroomoverzicht

in Euro's

	2018	2017
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Nettowinst	326.036	453.616
Mutatie technische voorziening eigen rekening	313	-18.068
Mutatie voorziening belastinglatentie	1.263	1.531
Afschrijving bedrijfsmiddelen	101.527	107.976
Mutatie kortlopende schulden	157.521	-57.290
Mutatie vorderingen	-71.439	-3.910
Overige mutaties	50.131	-178.178
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	565.352	305.678
Kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten		
<i>Investerings en aankopen</i>		
Beleggingen in terreinen en gebouwen en in aandelen	0	0
Overige beleggingen	-826.804	0
Immateriële vaste activa	0	0
Materiële vaste activa en voorraden	-25.612	-75.512
	-852.416	-75.512
<i>Desinvesteringen, aflossingen en verkopen</i>		
Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen	215.000	1.176.982
Overige beleggingen	800	200
Materiële vaste activa	294	31.273
	216.094	1.208.455
Saldo mutatie beleggingen voor risico van polishouders	-636.322	1.132.943
Totaal kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten	-636.322	1.132.943
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Betaalde dividenden	-215.000	-110.000
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	-215.000	-110.000
Mutatie liquide middelen	-285.970	1.328.621
Verloop geldmiddelen		
Stand per 1 januari	2.119.999	791.378
Mutatie boekjaar	-285.971	1.328.621
Stand per 31 december	1.834.028	2.119.999

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019

27

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

Toelichting op de balans per 31 december 2018

in Euro's

Activa

Immateriële vaste activa	2018	2017
1 <u>Goodwill en Software</u>		
Aanschaffingswaarde	211.408	211.408
Cumulatieve afschrijvingen	-108.491	-55.649
	<u>102.917</u>	<u>155.759</u>
Mutaties	0	0
Afschrijvingen	-49.141	-52.842
	<u>-49.141</u>	<u>-52.842</u>
Stand per 31 december		
Aanschaffingswaarde	211.408	211.408
Cumulatieve afschrijvingen	-157.631	-108.491
Stand per 31 december	<u>53.776</u>	<u>102.917</u>

Jaarlijkse afschrijving in procenten van de verkrijgingsprijs: 20% - 33% 20% - 33%

Deze post bestaat uit investeringen in Novulo en de aankoop van een portefeuille.

De afschrijving portefeuille is ingeschat op 3 jaar (verwachte terugverdientijd).

De investeringen in Novulo worden in 5 jaar afgeschreven.

Beleggingen

2 Terreinen en gebouwen

	2018	2018	2017	2017
	Eigen	Overige	Eigen	Overige
	Gebruik		Gebruik	
Stand per 1 januari				
Aanschaffingswaarde	867.550	424.519	867.550	424.519
Cumulatieve afschrijvingen	-315.306	-172.410	-315.305	-172.410
Herwaarderingen	397.755	300.891	287.914	225.247
Stand per 1 januari	<u>949.999</u>	<u>553.000</u>	<u>840.159</u>	<u>477.356</u>

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019
28

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

	2018	2018	2017	2017
	Eigen	Overige	Eigen	Overige
	Gebruik		Gebruik	
Investerings	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	0	0	0
Desinvesteringen	0	0	0	0
Afschrijving desinvesteringen	0	0	0	0
Waarde vermeerderingen	0	0	109.841	75.644
	<u>949.999</u>	<u>553.000</u>	<u>950.000</u>	<u>553.000</u>
stand per 31 december				
Aanschafwaarde	867.550	424.519	867.550	424.519
Cumulatieve afschrijvingen	-315.306	-172.410	-315.306	-172.410
Herwaarderingen	397.755	300.891	397.755	300.891
	<u>949.999</u>	<u>553.000</u>	<u>949.999</u>	<u>553.000</u>

Jaarlijkse afschrijving investeringen is 20% van de verkrijgingsprijs.

Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen 2018 2017

3 Deelnemingen in groepsmaatschappijen

Belangenbehartiging De Waarden B.V. (100% deelneming)	40.976	286.930
Belangenbehartiging Lek & Ijssel B.V. (100% deelneming)	28.750	53.861
	<u>69.726</u>	<u>340.791</u>

Belangenbehartiging De Waarden B.V. (100% deelneming)

stand per 1 januari	286.930	396.943
Storting/opname	-215.000	-110.000
Resultaat deelneming	-30.954	-13
Stand per 31 december	<u>40.976</u>	<u>286.930</u>

Belangenbehartiging Lek & Ijssel B.V. (100% deelneming)

stand per 1 januari	53.861	53.980
Storting	-	-
Resultaat deelneming	-25.110	-119
Stand per 31 december	<u>28.750</u>	<u>53.861</u>

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019 29

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

4 Andere deelnemingen

	2018	2017
Deelneming met invloed van betekenis		
<i>Onderlinge Verzekeringsmaatschappij "SOM" U.A.</i>		
stand per 1 januari	-	2.182.106
Aankoop aandelen	-	-
Verkoop aandelen	-	-1.000.488
Resultaat deelneming	-	-
Dividend	-	-66.494
Naar deelneming zonder invloed van betekenis		-1.115.124
Stand per 31 december	-	-
Deelneming zonder invloed van betekenis	2018	2017
<i>Onderlinge Verzekeringsmaatschappij "SOM" U.A.</i>		
stand per 1 januari	1.186.277	-
Van deelneming met invloed van betekenis	-	1.115.124
Herwaardering deelneming	15.328	71.153
Stand per 31 december	1.201.605	1.186.277

Het kapitaalbelang in de Onderlinge Verzekeringsmaatschappij "SOM" U.A. te De Meern bedraagt thans 10%.

<i>Overige financiële beleggingen</i>	2018	2017
---------------------------------------	------	------

5 Andere financiële beleggingen

Stand 1 januari	-	-
Aankoop boekjaar	784.703	-
Verkoop boekjaar	-	-
Waarde mutaties / koersmutaties	42.101	-
Stand per 31 december	826.804	-

6 Obligaties

stand per 1 januari	4.800	5.000
Aankoop boekjaar	-	-
Verkoop boekjaar	-800	-200
	4.000	4.800
Waarde mutaties / koersmutaties		
Stand per 31 december	4.000	4.800

Daamen & van Sluis

Vorderingen

				2018	2017
7 Vorderingen uit directe verzekeringen op					
Verzekeringnemers (debiteuren)-/- voorziening dubieuze debiteu				49.846	51.974
				<u>49.846</u>	<u>51.974</u>
8 Vorderingen uit herverzekering					
Te ontvangen winstaandeel				471.916	349.463
Schadeuitkeringen				9.297	2.531
				<u>481.213</u>	<u>351.994</u>
9 Overige vorderingen					
Te vorderen pensioenen				0	31.159
Vooruitbetaalde kosten				37.452	61.943
				<u>37.452</u>	<u>93.102</u>
	Vervoer- middelen	Computers en toeberehen	Kantoor inventaris	2018	2017
1 januari					
stand per 1 januari					
Historische aanschafwaarde	147.487	70.886	163.047	381.420	613.872
Cumulatieve afschrijvingen	-61.566	-33.648	-137.819	-233.033	-451.647
	<u>85.921</u>	<u>37.238</u>	<u>25.228</u>	<u>-</u>	<u>148.387</u>
Mutaties					
Investerings	-	1.496	24.987	26.483	72.568
Afschrijvingen	-27.969	-14.187	-10.230	-52.386	-55.134
Desinvesteringen	-	-1.498	-	-1.498	-305.021
Afschrijving desinvesteringen	-	1.204	-	1.204	273.748
	<u>-27.969</u>	<u>-12.985</u>	<u>14.757</u>	<u>-26.196</u>	<u>-13.838</u>
Stand per 31 december					
Aanschafwaarde	147.487	70.884	188.034	406.405	381.420
Cumulatieve afschrijvingen	-89.535	-46.630	-148.049	-284.214	-233.033
	<u>57.953</u>	<u>24.253</u>	<u>39.985</u>	<u>122.191</u>	<u>148.387</u>
Voorraad blusmiddelen ultimo				3.706	4.577
10 Totaal MVA en voorraden				<u>125.897</u>	<u>152.964</u>
Jaarlijkse afschrijvingen in procenten van de verkoijingsprijs:	20%	20%	20%		

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

11 <u>Liquide middelen</u>	2018	2017
Rabobank	545.247	486.224
ING Bank	7.412	500.764
ASN en BLG (Volksbank)	0	188.002
Regiobank (Volksbank)	381.153	343.435
Triodos Bank	599.732	0
ABN AMRO	300.094	600.105
Kasgelden	391	1.469
	<u>1.834.028</u>	<u>2.119.999</u>

De liquide middelen zijn vrij opneembaar.

Overlopende activa	2018	2017
12 <i>Lopende rente en huur</i>		
Nog te ontvangen rente	212	702
Nog te ontvangen huur onder aftrek voorziening	5.014	11.141
	<u>5.226</u>	<u>11.843</u>
13 <i>Overige overlopende activa</i>		
Nog te ontvangen bedragen	26.609	14.058
	<u>26.609</u>	<u>14.058</u>

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

Passiva

14 Eigen vermogen	2018	2017
Overige reserves		
stand per 1 januari	3.798.335	2.621.391
Premierestitutie stichting	-215.000	-110.000
Resultaatverdeling voorgaand boekjaar	453.616	-6.856
Toevoeging i.v.m. wijziging tarief VPB latentie panden	17.117	0
Toevoeging ivm wijziging waardering deelneming	0	1.479.285
Dotatie Herwaarderingsreserve panden	0	-185.485
stand per 31 december na fouterstel	<u>4.054.068</u>	<u>3.798.335</u>
Herwaarderingsreserve onroerend goed		
stand per 1 januari	523.985	384.872
Herwaardering panden	0	139.113
Stand per 31 december	<u>523.985</u>	<u>523.985</u>
Herwaarderingsreserve deelneming		
Stand per 1 januari	71.152	0
Herwaardering	15.328	71.152
Stand per 31 december	<u>86.480</u>	<u>71.152</u>
Totaal herwaarderingsreserve	<u>610.465</u>	<u>595.137</u>

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

Solvabiliteit

In de Wft is bepaald dat een verzekeringsmaatschappij over voldoende solvabiliteit dient te beschikken. De maatschappij heeft hiervoor regels opgesteld die terug zijn te vinden in het kapitaalbeleid. Het kapitaalbeleid wordt door de Ledenraad van de Onderlingen vastgesteld. De maatschappij berekent de wettelijke Solvabiliteitskapitaalvereisten met gebruik van de standaard formule(s). In deze formule(s) zijn de voornaamste risico's van de maatschappij opgenomen. De wettelijke solvabiliteitseisen worden minimaal één keer per jaar berekend en vastgesteld. Bij het opstellen van de kwartaalrapportages wordt het aanwezige vermogen getoetst aan de gestelde solvabiliteitsnormen. De frequentie van deze monitoring wordt verhoogd indien er een gedefinieerd triggerevenement plaatsvindt.

	2018	2017	2016
Solvency II ondergrens van het MKV (25% van SKV)	536.997	456.194	567.288
Solvency II Solvabiliteitskapitaalvereiste	2.147.989	1.824.774	2.269.153
Door de De Onderlingen wenselijk geachte solvabiliteit	4.095.419	3.697.674	3.652.153
Aanwezige solvabiliteit 2017 Solvency II	4.934.962	4.765.457	4.490.014
Solvabiliteitspercentage	230%	261%	198%

De kwaliteit van het kapitaal is 100% Tier-1 kapitaal.

De maatschappij voldoet dus ruimschoots aan de minimum kapitaalseisen. De berekening toont een SKV van € 2.147.989. De hierbij behorende Solvabiliteitsratio bedraagt 230%.

De gewenste Solvabiliteit is bepaald door bovenop de SKV berekening 3 keer een maximaal exploitatieverlies bij het raken van de stop-loss op te tellen. Daarmee kan de maatschappij 3 jaren achtereen de stop-loss raken alvorens de SKV-grens benaderd wordt.

Totaalresultaat

Op grond van artikel 2:440a BW dient een overzicht van de samenstelling van het totaalresultaat te worden opgenomen.

	2018	2017
Saldo bij aanvang boekjaar	4.847.088	4.478.692
Premierestitutie stichting de Waarden	-215.000	-110.000
Herwaarderung deelneming en panden	15.328	210.265
Dotatie herwaarderingsreserve panden	0	-185.485
Toevoeging i.v.m. wijziging tarief VPB latente panden	17.117	0
Resultaat boekjaar	326.036	453.616
	<u>4.990.569</u>	<u>4.847.088</u>

Resultaat boekjaar

Saldo conform resultatenrekening	326.036	453.616
	<u>326.036</u>	<u>453.616</u>

Voorstel resultaatbestemming

De directie stelt voor het resultaat ten gunste van de overige reserve te brengen.

Dit voorstel is nog niet in de jaarrekening verwerkt.

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019

34

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

15 Technische Voorzieningen

Voor te betalen schaden	2018	2018	2017	2017
	bruto	aandeel herverze- keraar	bruto	aandeel herverze- keraar
Stand per 1 januari	154.869	123.895	245.206	196.165
Betalingen / Ontvangsten m.b.t. voorgaande jaren	-144.757	-115.920	-222.973	-178.378
Taxatieverschillen voorgaande jaren	-10.111	-7.974	30.420	24.336
Schaden boekjaar	953.299	679.263	604.455	483.564
Betalingen / Ontvangsten m.b.t. lopend jaren	-849.008	-606.260	-502.240	-401.792
Stand per 31 december	104.291	73.004	154.869	123.895

De looptijd van deze voorziening is overwegend kortlopend van aard. Er kunnen zich echter omstandigheden voordoen waardoor de afwikkeling langer dan 1 jaar kan duren.

Volgens artikel 2:439 lid 6 BW dient een matrix te worden opgesteld waarin wordt aangegeven op welke schadejaren de uitloop (opgenomen in de winst- en verliesrekening) betrekking heeft.

Schadestatistiek	2018	2018	2017	2017
	bruto	aandeel herver- zekeraar	bruto	aandeel herver- zekeraar
t-3	0	0	0	0
t-2	-3.999	-3.144	1.143	973
t-1	-6.113	-4.830	29.277	24.517
	-10.111	-7.974	30.420	25.491
t	953.299	679.263	604.455	485.640
Totaal	943.188	671.289	634.875	511.130

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019
35
Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

Netto schadestatistiek

Schadejaar

t-5

t-4

t-3

t-2

t-1

t

Afwikkelaar

	0	1	2	3
t-5	0	0	40625	114.401
t-4	0	79.730	2.985	0
t-3	143.922	26.547	883	0
t-2	148.404	42.556	9.676	
t-1	98.372	19.160		
t	242.748			

Afloopstatistiek (voor herverzekering)

t-2

t-1

t

Totalen

	voorziening schade ultimo vorig boekjaar	Betaalde schade in boekjaar	Voorziening schade ultimo boekjaar	Afwikkelresultaat
t-2	52.653	48.654	0	3.999
t-1	102.215	96.102	0	6.113
t		849.008	104.291	
Totalen	154.868	993.765	104.291	10.111

Afloopstatistiek (na herverzekering)

t-2

t-1

t

Totalen

	voorziening schade ultimo vorig boekjaar	Betaalde schade in boekjaar	Voorziening schade ultimo boekjaar
t-2	10.531	9.676	0
t-1	20.443	19.160	0
t		242.748	31.287
Totalen	30.974	271.585	31.287

Het afwikkelresultaat op 2017 en ouder is positief. Er is prudent gereserveerd.

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019

36

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

16 Voorzieningen	2018	2017
Voor belastingen	162.111	177.965
	<u>162.111</u>	<u>177.965</u>

Van de voorziening is € 4.062 korlopend. Het overige is langlopend.

Schulden

	2018	2017
17 Schulden uit directe verzekering		
Vooruitontvangen premies	498.983	447.780
Terug te betalen premies	15.403	15.295
	<u>514.387</u>	<u>463.076</u>
18 Schulden uit herverzekering		
Schuld aan herverzekeraar	150.555	52.431
	<u>150.555</u>	<u>52.431</u>
19 Schulden uit bemiddelingsactiviteiten		
Schulden aan assuradeuren	99.660	118.251
	<u>99.660</u>	<u>118.251</u>
20 Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Loon- en Premieheffing	90.884	69.693
Omzetbelasting	1.368	1.427
Assurantiebelasting	57.975	57.384
	<u>150.227</u>	<u>128.504</u>
21 Overlopende passiva		
Vakantiegelden	35.978	36.116
Vakantiedagen	20.871	25.695
Waarborgsommen	4.250	4.050
Crediteuren	55.527	49.570
Diversen	3.758	0
	<u>120.386</u>	<u>115.431</u>

Niet uit de balans bijkomende verplichtingen

Obligo Nederlandse Herzekeringsmaatschappij voor Terrorismeschaden

N.V. ad € 13.045.

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019

37

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

Toelichting op de winst- en verliesrekening over boekjaar 2018

in Euro's

Premie-inkomen

	2018	2017
22 Totaal ontvangen premie leden/verzekerden	<u>2.929.199</u>	<u>2.963.246</u>

Herverzekeringspremie

23 Herverzekeringspremie	<u>2.056.390</u>	<u>2.368.560</u>
	<u>2.056.390</u>	<u>2.368.560</u>

Schadeuitkeringen

25 Bruto-schade	993.765	725.213
26 Af: uitkering herverzekeraar	-722.180	-583.401
27 Af: mutatie voorziening schade	-30.974	-38.511
27 Bij: dotatie reservering schade	31.287	20.443
28	<u>271.899</u>	<u>123.744</u>

Overige opbrengsten

35 Provisie diverse maatschappijen	654.434	653.563
36 Overige adviesopbrengsten	6.291	9.546
35 Verwerkingskosten derden maatschappijen	0	-1.835
	<u>660.725</u>	<u>661.274</u>

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019

38

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

Salarissen

Bruto salarissen	944.911	935.057
Ontvangen ziekengeld	-46.242	-14.539
Reservering vakantiedagen	-4.824	-13.593
Reservering vakantiegeld	37.371	36.132
	<u>931.217</u>	<u>943.057</u>

2018 2017

Sociale lasten

Ziekteverzuimverzekering	42.612	40.394
Werknemerspremies	146.990	141.424
Pensioenpremie	81.391	79.997
	<u>270.993</u>	<u>261.815</u>

Afschrijvingen

Goodwill	23.107	26.807
Gebouwen	0	0
Vervoersmiddelen	27.969	31.834
Software	26.035	26.035
Computerapparatuur	14.187	11.323
Kantoorinventaris	10.230	11.976
	<u>101.527</u>	<u>107.976</u>
Af/bij: boekwinsten/verliezen verkopen	194	-3.589
Totaal afschrijvingen ten laste van bedrijfsresultaat	<u>101.721</u>	<u>104.386</u>

Overige bedrijfskosten

Overige personeelskosten	199.182	187.972
Reis- en verblijfskosten	29.045	27.993
Huisvestingskosten	113.031	113.630
Kantoorkosten	306.449	317.072
Verkoopkosten	50.265	63.094
	<u>697.972</u>	<u>709.762</u>

Specificatie overige bedrijfskosten

Overige personeelskosten:

Reiskosten	16.082	13.266
Cursussen en trainingen	24.616	27.616
Uitzendkrachten	72.160	70.643
Externe inhuur	53.214	54.171
compliance werkzaamheden	10.716	16.441
Wervingskosten en overige kosten	22.394	5.835
	<u>199.182</u>	<u>187.972</u>

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019

39

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

Specificatie Reis- en verblijfkosten	2018	2017
Onderhoud en brandstof auto's	20.717	19.865
Belasting en verzekering auto's	8.328	8.128
	<u>29.045</u>	<u>27.993</u>

Specificatie Huisvestingskosten

Schoonmaakkosten	19.008	19.909
Vaste lasten/energie/onderhoud/huur	20.777	21.911
Huurkosten panden in eigen gebruik	73.246	71.810
	<u>113.031</u>	<u>113.630</u>

Specificatie Kantoorkosten

Kantoorbenodigdheden	29.857	36.438
Onderhoud computer/automatisering	56.997	52.799
Telefoon en Fax	20.270	21.562
Porti	28.355	27.286
Verzekeringen	22.056	22.068
Accountantskosten	39.980	40.355
Preventie/inspecties	8.563	9.854
Vergoeding RVC en Ledenraad	29.845	34.636
Contributies en abonnementen	26.554	24.871
Kantinevoorzieningen	4.245	4.669
Kosten voorziening dubieuze debiteuren	-9.645	-5.038
Bankkosten	8.535	6.313
Overig	40.837	41.259
	<u>306.449</u>	<u>317.072</u>

Specificatie Verkoopkosten

Reclame	42.712	53.136
Advertenties	6.274	8.105
Representatie	1.278	1.853
	<u>50.265</u>	<u>63.094</u>

29/37 Toegerekend aan de technische rekening 50%* 1.000.951 1.009.510

*Aan de niet technische rekening wordt eveneens 50% toegerekend

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019 40

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

Opbrengsten uit beleggingen

	2018	2017
<u>Opbrengsten uit deelnemingen</u>		
30 Onderlinge Lek & IJssel OZ B.V.	-25.110	-119
30 Stichtingen L&Y/Waarden	-30.954	-13
31 OVM SOM	53.363	0
Totaal resultaat deelnemingen	<u>-2.702</u>	<u>-132</u>
<u>Opbrengsten terreinen en gebouwen</u>		
huuropbrengsten Raadhuisplein 2a t/m 2d	45.990	45.666
Huuropbrengsten panden in eigen gebruik	73.246	71.810
Mutatie herwaardering panden	0	185.485
32 Netto resultaat	<u>119.236</u>	<u>302.961</u>
<u>Opbrengsten effecten</u>		
33 Ongerealiseerde koersresultaten	42.101	0
Resultaat effecten	<u>42.101</u>	<u>0</u>
Totaal opbrengsten uit beleggingen	<u>158.635</u>	<u>302.829</u>
Beleggingskosten		
32 Vaste lasten en onderhoud terreinen en gebouwen	3.496	2.389
33 Kosten effectenbeheer	1.726	0
Totaal lasten i.v.m. beleggingen	<u>5.222</u>	<u>2.389</u>
Netto beleggingsopbrengsten	<u>153.412</u>	<u>300.440</u>
24/34 Toegerekend aan niet technische rekening 50%*	<u>76.706</u>	<u>150.220</u>

*Aan de niet technische rekening wordt eveneens 50% toegerekend

De toerekening van de beleggingsopbrengsten en de kosten aan de niet technische rekening wordt gebaseerd op een inschatting van de werkzaamheden die de organisatie uitvoert ten behoeve van de bemiddeling en de verzekeringsactiviteiten.

	2018	2017
38 Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening		
Aanpassing latente belastingverplichting a.g.v.		
wijziging belastingtarieven	554	0
Ontstaan en terugnemen van tijdelijke verschillen	-1.816	-1.531
	<u>-1.263</u>	<u>-1.531</u>

Daanen & van Sluis

07 MEI 2019

41

de Onderlingen
financiële dienstverleners in de buurt

Schoonhoven, 1 mei 2019

Directie

C.C. de Ruijter

Algemeen directeur

M. Boven

Directeur Financiën & Bedrijfsvoering

Raad van Commissarissen

B.A.W.M. Bruns

Voorzitter van de Raad van Commissarissen

J.J.B. Arink

Vice-Voorzitter van de Raad van Commissarissen

i.o.

G.J. Bode

Secretaris van de Raad van Commissarissen

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019 42

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

Balans per 31 december 2018 Solvency II vs vennootschappelijk

in Euro's, voor winstbestemming

Activa	2018 vennootschappelijk	2018 Solvency II
Immateriële vaste activa		
Goodwill/software	53.776	0
	53.776	0
Beleggingen		
<i>Terreinen en gebouwen</i>		
Voor eigen gebruik	949.999	949.999
Overige terreinen en gebouwen	553.000	553.000
	1.502.999	1.502.999
<i>Beleggingen in groepsmaatschappijen en deelnemingen</i>		
Andere deelnemingen	1.271.332	1.271.332
	1.271.332	1.271.332
<i>Overige financiële beleggingen</i>		
Obligaties	830.804	830.804
	830.804	830.804
Vorderingen		
Vorderingen uit directe verzekering op verzekeringnemers	49.846	49.846
Vorderingen uit herverzekering	481.213	481.213
Verhaalbare herverzekeringsbedragen schade	73.004	73.248
Uitgestelde belastingvorderingen	7.115	7.115
Overige vorderingen	37.452	37.452
	648.629	648.874
Overige activa		
Materiële vaste activa	122.191	122.191
Voorraad blusmiddelen	3.706	3.706
Liquide middelen	1.834.028	1.834.028
	1.959.925	1.959.926
Overlopende activa		
Lopende rente en huur	5.226	5.226
Overige overlopende activa	26.609	26.609
	31.835	31.835
	<u>6.299.300</u>	<u>6.245.769</u>

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019 43

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

Passiva	2018 vennootschappelijk	2018 Solvency II
Eigen Vermogen		
Eigen vermogen/Overschot activa vs verplichtingen	4.054.068	4.934.962
Herwaarderingsreserve *	610.465	
Resultaat boekjaar	326.036	
	4.990.569	4.934.962
Technische Voorzieningen		
<i>Voor te betalen schaden</i>		
Bruto	104.291	104.639
Risicomarge	0	1.727
	104.291	106.366
Schulden		
Schulden uit directe verzekering	514.387	514.387
Schulden uit herverzekering	150.555	150.555
Schulden uit bemiddelingsactiviteiten	99.660	99.660
Uitgestelde belastingverplichtingen	169.226	169.226
Belastingen en premies sociale verzekeringen	150.227	150.227
	1.084.055	1.084.055
Overlopende passiva	120.386	120.386
	6.299.300	6.245.769

De Wft schrijft voor dat er een marktwaarde balans opgenomen moet worden in de jaarrekening voor een Solvency II Basic verzekeraar. Tussen de marktwaarde balans - die volgens de Solvency II richtlijn opgesteld wordt - en de vennootschappelijke balans zitten verschillen in de waardering.

Bij De Onderlingen zijn de volgende verschillen tussen de vennootschappelijke balans en de Solvency II grondslagen.

Immateriële Vaste Activa

Op de Solvency balans worden alleen immateriële activa opgenomen op het moment dat die individueel geïdentificeerd kunnen worden en separaat verhandeld kunnen worden. Goodwill wordt niet geactiveerd. De waardering op de Solvency II balans en op de vennootschappelijke balans is identiek met uitzondering van de goodwill die uit de Solvency II balans gehaald is.

Waardering van de herverzekeringvorderingen

In de vennootschappelijke balans worden de vorderingen op de herverzekeraar gewaardeerd tegen nominale waarde. Op de Solvency II balans worden de vorderingen gewaardeerd op de beste schatting (wiskundige verwachtingswaarde van de uitgaande kasstroom minus de nog te

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019

44

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

ontvangen kasstromen). Deze worden gediscoteerd met de door DNB vastgestelde risicovrije rentetermijn structuur (Uitvoeringsverordening Hoofdstuk III, artikel 22-36).

Waardering van de technische voorzieningen

Voorziening Schade

Waardering van de voorziening schade gebeurd binnen Solvency II op Beste Schatting met additioneel een risicomarge. De risicomarge wordt berekend volgens de de Cost-of-Capital (= CoC) methode (uitvoeringsverordening Hoofdstuk III 37-39).

Vennootschappelijk bestaat de voorziening voor te betalen schaden uit het geschatte deel van de gemelde, maar nog niet afgewikkelde schaden plus een deel wel geleden maar nog niet gemelde schades (IBNR). De voorziening heet een overwegend kortlopend karakter.

In de Solvency II balans wordt de vordering op de herverzekeraar opgenomen op de activa zijde van de balans. In de vennootschappelijke balans staat deze gesaldeerd op de passiva zijde van de balans. Om de vergelijking tussen beiden mogelijk te maken is deze post in de vergelijkende cijfers op de vennootschappelijke balans verschoven van de passiva naar de Activa zijde van de balans.

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019 45

Accountants Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

Overige informatie

Gemiddeld aantal medewerkers

Bij De Onderlingen waren in 2018 20,47 FTE werkzaam (2017 19,65).

Bezoldiging bestuur

Op grond van de artikel 2:383c BW dient er in de jaarrekening een opgave van de bezoldiging (totale kosten) van de bestuurders in het boekjaar opgenomen te worden

	2018	2017
Totale bezoldiging directie in het boekjaar:	€ 243.889,-	€ 245.278,-
Totale bezoldiging Raad van Commissarissen in het boekjaar:	€ 24.495,-	€ 30.236,-

De bezoldiging van de Raad van Commissarissen is in 2018 lager omdat de Raad uit minder leden bestond in 2018.

Honoraria externe accountant

Op grond van het artikel 2:382a BW dient er in de jaarrekening een overzicht van de totale honoraria van de externe accountant, zoals genoemd in artikel 1 lid 1a en 1e Wet toezicht accountantsorganisaties, opgenomen te worden.

	2018	2017
- Honoraria onderzoek jaarrekening:	€ 39.980,-	€ 37.500,-
- Andere controleopdrachten:	€ 0,-	€ 2.885,-
- Overige (non Assurance) opdrachten:	€ 0,-	€ 0,-

Schoonhoven, 1 mei 2019

Directie
C.C. de Ruijter
Algemeen directeur

M. Boven
Directeur Financiën & Bedrijfsvoering

Raad van Commissarissen
B.A.W.M. Bruns
Voorzitter van de Raad van Commissarissen

H.J.B. Arink
Vice-Voorzitter van de Raad van Commissarissen

G.J. Bode
Secretaris van de Raad van Commissarissen

Daamen & van Sluis

07 MEI 2019 46

Accountants- en Belastingadviseurs
Capelle aan den IJssel

Overige gegevens

Statutaire regeling omtrent de bestemming van de winst (artikel 37)

1. Indien het totaal van de over een boekjaar ontvangen baten een overschot boven de lasten mocht opleveren, hebben de leden recht op dit overschot, naar evenredigheid van hun aandeel in de premie over het afgelopen boekjaar, tenzij de Ledenraad op voorstel van de Directie, welk voorstel de voorafgaande goedkeuring van de Raad van Commissarissen behoeft, besluit (een deel van) dit overschot toe te voegen aan de algemene reserve van de maatschappij.
2. De algemene reserve van de maatschappij kan door de Directie worden gebruikt om tot een spoedige uitkering van schadevergoedingen te geraken, tenzij de vastgestelde solvabiliteitsnormen conform het kapitaalbeleid van de maatschappij worden onderschreden.

Statutaire regeling omtrent de verwerking van een nadelig saldo (artikel 38)

1. Indien de premies en andere inkomsten over het boekjaar niet voldoende zijn voor betaling van de schaden en kosten, kan de Directie besluiten om het nadelig saldo geheel of gedeeltelijk ten laste van de algemene reserve te brengen. De leden van de maatschappij zijn niet aansprakelijk voor het nadelig saldo. Dit laat onverlet dat ieder lid van de maatschappij gehouden blijft om de reeds door hem verschuldigde premies aan de maatschappij te voldoen.
2. Het besluit van de Directie als bedoeld in lid 1 van dit artikel kan worden uitgevoerd, tenzij door de Ledenraad binnen dertig (30) dagen na de kennisgeving van het besluit van de Directie, met een meerderheid van ten minste twee/derde van de uitgebrachte geldige stemmen, wordt besloten tot vernietiging van het besluit van de Directie en het nemen van een alternatief besluit tot het dekken van het nadelig saldo; het alternatief besluit mag niet in strijd zijn met het bepaalde in de tweede volzin van lid 1 van dit artikel.

Daamen & van Sluis

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de ledenraad en de raad van commissarissen van
Onderlinge Verzekerings Maatschappij "De Onderlingen" U.A.
Postbus 520
2870 AH SCHOONHOVEN

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Onderlinge Verzekerings Maatschappij "De Onderlingen" U.A. te Schoonhoven gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Onderlinge Verzekerings Maatschappij "De Onderlingen" U.A. per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de winst- en verliesrekening over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Onderlinge Verzekerings Maatschappij "De Onderlingen" U.A. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het verslag van de directie;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de

daamen & van sluis

Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van het directieverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de maatschappij in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de maatschappij te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de maatschappij haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de maatschappij.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;

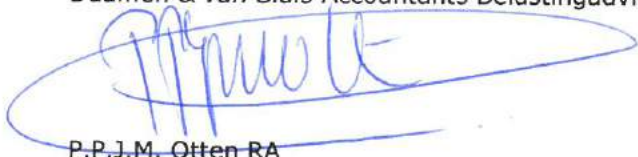
daamen & van sluis

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de maatschappij haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een maatschappij haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Capelle aan den IJssel, 7 mei 2019

Daamen & van Sluis Accountants Belastingadviseurs

P.P.J.M. Otten RA